

Asia: Lausuntopyyntö Ramsar-kosteikkosopimuksen kansallisesta raportista 2024 (VN/27100/2024)

Ympäristöministeriö
kirjaamo.ym@gov.fi

Lausunto

1 Johdanto

Kosteikkojen ja kosteikkoluonnon monimuotoisuuden suojeleminen on vahvistunut Suomessa vuodesta 2020 lähtien lukuisten valtion rahoittamien ja ulkoisesti rahoitettujen hankkeiden myötä. Erityisesti valtion rahoittamat Helmi- ja SOTKA-hankkeet keskittyvät vahvasti tähän aiheeseen. Toteutetut biologista monimuotoisuutta edistävät toimet on valittu asianmukaisesti nykyisen tieteellisen käsityksen valossa, vaikka tietoaaukkojakin on paljon.

Haluamme tässä lausunnossamme nostaa esiin joitakin näkemyksiä toteutuksesta ja suurimmista haasteista. Mukana on myös muutama kommentti tai tarkennus yksityiskohtaisiin vastauksiin.

2 Lausunto

Yleisellä tasolla, ennallistamis- ja suojelutoimissa on harvoin huomioitu se, miten paljon toimenpiteitä pitäisi tehdä, jotta saavutettaisiin kansallisella tasolla merkittäviä tuloksia. Tämä selittyy osin tutkimustiedon puutteesta. Vaikka monet toteutetuista toimenpiteistä ovat järkeviä ja saattavat olla tehokkaita paikallisesti, toimien määrä on usein edelleen vähäinen suhteessa merkittävien myönteisten vaikutusten saavuttamiseen kansalliseen biologiseen monimuotoisuuteen tai esimerkiksi monien kosteikoilla lisääntyvien vesilintujen kantojen vähenemisen pysäyttämiseen.

Luke on osallistunut SOTKA-hankkeeseen keräämällä aineistoa ja tekemällä tutkimusta (mm. yhteistyössä yliopistojen kanssa) rakennettujen kosteikkojen perustamisen vaikutusten arvioimiseksi, erityisesti kosteikkolintujen elinympäristön lisäämiseksi ja monien riistasorsalajien kantojen vähenemisen pysäyttämiseksi. Olemme huomanneet, että tarvitaan yhä enemmän tutkimustietoa parhaista käytännöistä biologisen monimuotoisuuden ennallistamiseksi, jatkuvaa seurantaa ja metodeja tehtyjen toimenpiteiden vaikutusten todentamiseksi. Nämä ovat aiheita, joista päätöksentekijät ja käytännön toimijat toistuvasti esittävät kysymyksiä, johon harvoin kuitenkaan pystytään vastaamaan. Luken näkemyksen mukaan tutkimusta ja pitkäjänteistä seurantaa on aliarvioitu resurssijaossa, jossa varsin pienten ja erityisten osahankkeiden (mukaan lukien omamme) oletetaan kattavan hyvin suuria kokonaisuuksia. Tämä ongelma tunnistetaan raporttiluonnoksessa ainakin osiossa B, kohdassa 4 (järjestelmällisesti kerättyjen aineistojen puute). Ongelma ulottuu kuitenkin tiedonkeruuta pidemmälle, ja siihen kuuluu myös perusteellisia analyysejä, tulosten raportointia ja palautemekanismeja, joka yhdistää saavutetut tulokset tulevien toimien mukauttamiseen ja niiden mitoitukseen.

Yksityiskohtaisia kommentteja raportin vastauksista

4.1. Does your country have a national inventory of invasive alien species that currently or potentially impact the ecological character of wetlands?

Vastauksessa tähän mainitaan monta eri vieraslajeihin liittyvää aktiviteettia, jotka kaikki ehkä eivät suoraan vastaa kysymykseen. Jos kysymyksellä (sanalla inventory) tarkoitetaan lähinnä lajiluetteloa, niin mainittu sivusto: <https://vieraslajit.fi/> täyttäneen tämän tehtävän. Varsinaista seikkaperäistä kannanseurantaa (monitoring programme) ei ole kovin monelle vieraslajille. Esimerkiksi kosteikoilla vaikuttavilla vieraspedoilla – supikoiralla ja minkillä – meillä ei ole käytössä mitään lajeille kovin hyvin sopivaa kannanseurantamenetelmää. Valkohäntäkauriille Lukella on seikkaperäinen lajille kehitetty kannanseuranta.

4.4. Has the effectiveness of wetland invasive alien species control programmes been assessed?

Biodiverse LIFE IP hankkeessa (työpaketti C10.2) on tarkoitus tulevina vuosina tarkastella, miten saaristossa tehty pienpetopyynti on vaikuttanut saaristolintujen parimäärien kehityksiin. Helmi-hankkeen yhteydessä voisi olla mahdollista tarkastella myös sitä, miten petojen poisto kosteikkojen ympärillä vaikuttaa vesilintujen kannankehityksiin paikallisesti, mutta tosiaan pyynnin voimakkuudesta tai vaikutuksista petokantoihin ei taida olla kovin käyttökelpoista kvantitatiivista tietoa tutkimuskäyttöön.

19.4. How many training events for wetland site managers have occurred since COP14?

Lintuvesipäivät on Suomen ympäristökeskuksen (Syke:n) vuosittain järjestämä tapahtuma, joka ehkä voisi mennä tähän kategoriaan (tilaisuus kosteikkojen hoidon ammattilaisille, tutkijoille, virkamiehille, ym.), vaikka ei ehkä varsinainen koulutustilaisuus olekaan.

3 Lausunnon tiivistelmä

Luonnonvarakeskuksen (Luke) mukaan kansallinen Ramsar-sopimuksen kansallisen raportin vuoden 2024 luonnos on hyvin tunnistanut ja tiivistänyt tilanteen, tärkeimmät saavutukset, keskeiset haasteet ja tulevaisuuden prioriteetit. Lausunnossa kommentoimme yleisellä tasolla sitä, millaisia haasteita kosteikkojen suojelussa olisi hyvä pitää mielessä. Ennen kaikkea koemme, että tutkimus ja seuranta on aliresursoitu. Siksi emme tiedä kovin tarkkaan mitä toimenpiteitä tarvittaisiin, tai varsinkaan sitä, miten mittavia toimenpiteitä tarvittaisiin tarkemmin määriteltujen tavoitteiden saavuttamiseksi. Teimme myös muutamia täsmentäviä kommentteja ja ehdotuksia siitä, miten raporttiluonnoksen yksityiskohtaisia vastauksia voisi muokata.

Sirpa Thessler

Johtaja, Luonnonvarat

Hyväksytty Luken prosessinhallintajärjestelmässä 07.10.2024 klo 17:49:52.

Lausunnon valmistelija(t):
Andreas Lindén

Liitteet:

Tiedoksi: